

število letnikov, pri „Družbi sv. Mohorja“ pa skoraj petdesetkrat. Sploh je pa število ustanovnikov matičinih v teku zadnjih 13 let polagoma, a dosledno padalo; nekateri ustanovniki so pomrli, ne da bi bili društvu prirastli novi. Število dosmrtnih članov „Družbe sv. Mohorja“ je pa v vseh 19 letih polagoma, a dosledno rastle in se v zaznamenovani dobi skoraj potrojilo.

(Dalje prihodnjič.)

Listek.

Novе knjige slovenske. Te dni nam je došla knjiga: Neposredni davki za vse v dunajskem državnem zboru zastopane dežele avstrijsko-ogerske monarhije. Sestavil Rajko Šinek, c. kr. davkar v Malem Lošinji (Lussin-piccolo) v Istri. Založil pisatelj, natisnila Hilarijanska tiskarna v Gorici 1885, 8, 144 str. Cena knjigi je 1 gld. in dobiva se pri pisatelji, kateri jo pošilja franco vsakemu, ki se naroči nánjo po poštni nakaznici. Več prihodnjič.

„Kres“ se izpremeni s šestim letnikom v znanstven list. Izhajal bode kot četrtletnik koncem vsakega četrtletja v zvezkih, najmenj po šest tiskovnih pol obsezajočih, v dozdanji obliki. List bode gojil vse znanstvene stroke, a pri tem se zlasti oziral na domače potrebe. Prošeni so vsi delavci na znanstvenem polji, pošiljati svoje proizvode, da pokažemo skupno zunanjemu svetu, koliko premore naše razumništvo v raznih znanstvenih strokah. Cena listu je 3 gld. za vse leto. Naročnina se pošilja tiskarni „družbe sv. Mohorja“ v Celovci zadnji čas do 15. marcija t. l. Prvi zvezek izide koncem meseca marcija 1886. Naj bi se združili vsi učenjaki slovenski okoli „Kresa“ ter osnovali nam ž njim naroda našega dostojno znanstveno glasilo; razumništvo naše pa naj tudi živahno podpira z obilo naročbo to prekorigistno podjetje. Bralce svoje opozarjamo na zlate besede, katere o ti stvári piše prof. Staré v denašnji številki „Ljubljanskega Zvona“ na 98. strani.

„Rogač.“ Ta šaljivi list, katerega smo omenili že v zadnji številki, danes še jedenkrat priporočamo vsem podpornikom slovenskega časopisja. List ima v vsakem oziru lepo obliko, piše spodobno in se ogiba vseh osebnostij. Želimo tudi, da bi ga razumništvo naše podpiralo z duševnimi prispevki. Čim več naročnikov in sotrudnikov, tem boljši bo list. Cena mu je za pol leta 1 gld. 50 kr. in pošilja se upravništvu „Rogača“ v Ljubljani.

„Edinost“ v Trstu je začela naročnikom svojim podajati vsak teden po jedno tiskovno polo leposlovne priloge. Prva pola nam je prinesla Levinovo povest „Žrtva nesrečne ljubezni“; ostale tri pa začetek Schillerjevega „Viljema Tella“ v izvrstnem Cegnarjevem prevodu (II. natisek). Morebiti dobimo na ta način zbrane spise Cegnarjeve, kar bi jako želeli.

Pisateljsko podporno društvo v Ljubljani je imelo meseca januarija štiri shode, katerim so predsedovali g. Jakob Zabukovec, g. Ivan Hribar, g. dr. L. Jenko in g. Jakob Hafner. Pri prvem shodu dné 2. jan. je g. dr. Vošnjak zvršil svoje zanimivo predavanje o spiritizmu; pri drugem dné 9. jan. nam je g. Hribar v zgovorni besedi pripovedoval potovanje svoje iz Belegagrada v Sredec; pri

tretjem dné 16. jan. je prof. Levec v daljšem govoru opisoval življenje in delovanje slovenskega slikarja Janeza Wolfa (1825—1884) ter bral več pisem njegovih; pri četrtem dne 22. jan. nam je podal prof. Pintar nekoliko dijalogo iz Lukijana, prof. Vrhovec je pa v daljšem berilu razpravljal o volitvi in oblasti mestnega sodnika ljubljanskega v prejšnjih stoletjih. Napósled se je na predlog g. dr. Vošnjaka sklenilo v postu napraviti slavnostni večer v spomin Josipa Jurčiča. — Pisateljskemu podpornemu društvu so še pristopili: I. Pravi vnanji udje: dr. Glaser Karol, c. kr. gimnazijalni profesor v Trstu, Gomilšak Jakob, nemški propovédnik pri sv. Antonu novem v Trstu, Jesenko Janez, c. kr. gimnazijalni profesor v Trstu, Gregorčič Simon, vikar na Gradišči, Hudovernik Aleksander, not. koncipijent v Idriji, Lavrenčič Ivan, kaplan v Postojini, Šuklje Fran, c. kr. gimnazijalni profesor in državni poslanec na Dunaji. — II. Podporni udje v Ljubljani: Ledenic Alfred, trgovec in mestni odbornik, Petelin Martin, gimnazijalni profesor, Podobnik Fran, sodni praktikant, Škofic Josip, c. kr. avskultant pri deželnem sodišči, Tomec Ivan, železniški zdravnik. — III Vnanji podporni ud: Hren Jakob, c. kr. dež. sodni svetovalec, državni in deželni poslanec v Celovci. — Društvo ima dozdaj 126 udov in to: častnega 1, pravih ljubljanskih 22, ustanovnike 4, vnanjih pravih 16, podpornih ljubljanskih 63, vnanjih podpornih 20.

† Toma Gajdek, kanonik in predsednik društva sv. Jeronima v Zagrebu, umrl je dné 13. januarija 1886. l. v 77. letu. Gajdek je bil jeden starih ilirskih rodoljubov, ki je ves čas svojega življenja dejansko podpiral novi duševni razvoj hrvaškega naroda. V vsakem oziru vzgleden duhovnik, bil je usmiljenega srca ter je vse svoje dohodke sproti razdal med siromake in druge potrebne ljudi, ki so prepogostoma trkali na njegova vrata. Zadnja leta je vso svojo skrb posvetil društvu svetega Jeronima, kateremu je od začetka bil predsednik. Kar je za to društvo storil, ni dal na véliki zvon obešati; toliko pa iz najboljšega vira vémo, da je za društvo sv. Jeronima potrosil na leto kakih 700—800 gld. svojih novce; kajti dajal mu je zastoj stanovanje v hiši svoji in prav iz svojega poplačal vse upravne troške, in le njemu gre hvala, da je temu društvu naklonil pomoč najvišjih cerkvenih in deželnih oblastnikov. Bil je iskren prijatelj Slovencev, katere je ljubil, kakor brate svoje, in pri vsaki priliki je poudarjal, kako bi Hrvatí morali posnemati „družbo sv. Mohorja“. Slava mu!

Tiskopis, a ne rokopis slovenski. G. Fekonja v prvem listu letošnjega „Zvona“ str. 44 piše: Razven teh že objavljenih se omenjajo po zunanji obliki nam še nepoznani rokopisi slovenski . . . ter neki povečji, a tudi po notranji vsebini neznan nam rokopis v knjižnici s. Marka v Benetkah s slovenskim izgovorom napisan z latinskimi pismeni iz XV. stoletja.

Kar se tukaj omenja, to ni rokopis, tiskopis je, ki ga je g. Š. Ljubič 1859. leta prepisal in prepis dal g. Trdini, kateremu se je izgubil. Posrečilo se je g. Ljubiču pred par leti spet dobiti v Markovi knjižnici v Benetkah omenjeni tiskopis in ga prepisati. Kakor je prvi prepis izročil Trdini, izročil je drugi prepis meni. V tem prepisu sta dva sestavka, prvi v hrvaškem, drugi pa v slovenskem jeziku. Oba omenja g. Ljubič iz prejšnjih anotatov v svojem Ogledalu II 435 tako-le: Senjanin Anton naštampa god. 1555, 16 u Padovi: Razgovaranje medju papistom i jednim luteranom. Za njim imaš u istoj knjigi od P. Vergeria Istranina: Ena molitev Kersčenikov. Iztisak u knjižnici Sv. Marka u Mletcih. Hrvaški prvi spis Antona Senjana, ki se mi pa vse zdi, da je Vergerijev, pa ga ni hotel pod imenom svojim v svet izpustiti, prinesla bo prihodnja knjiga, zvana „Starine“.

ki jih izdaje jugoslovanska akademija. Drugi slovenski spis, ki ni Vergerijev, ampak Trubarjev, razglasil sem jaz v letopisu „Slovenske Matice“ za 1882. in 1883. pod naslovom: Droben spisek Trubarjev. S tem se torej popravlja neljuba pomota.

M. Valjavec.

„Droben spisek Trubarjev.“ Prof. M. Valjavec obširno govoreč v „letopisi „Matice Slovenske“ za 1882. in 1883. leto“ na str. 55—63. o „Drobnem spiski Trubarjevem“: Ena Molitva tih Kerszhenikou, kir so fa volo te prave Vere Viefufa Cristufa pregnani itd. pravi, da se je do objavljenja Ljubičevega „Ogledala književne poviesti jugoslavjanske. Knjiga II. Riečki 1869“ védelo samó za jeden izvod te „molitve“, ki se hrani v dunajski dvorni knjižnici.

Ivan Kukuljević Sakcinski piše v „Bibliografiji hrvatski, dio prvi. Tiskane knjige. Zagreb 1860“ pod šte. 1717 nastopno:

Senjanin Anton. Razgovaranje medju Papistum i jednim Luteranom. Stumačeno po Senjaninu A. Štampano u Padove miseca setembra po Graziose Perkačine. Godisće 1555. 16 str. 39 — na str. 24 počimlje P. Vergeria: Ena molitev kersčenikov, kir so za volo te prave vere Jezusa Kristusa pregnani. S prevodom taljanskim. (Od prem riedke ove knjige čuva se jedan odtisak u Mletcih, u knjižnici sv. Marka. Ja imam prepis. J. K. S.)

Vzemimo v roke knjigo: P. P. Vergerius, päpstlicher Nuntius, katholischer Bischof und Vorkämpfer des Evangelium's. Eine reformationsgeschichtliche Monographie von Christian Heinrich Sixt. Mit Verger's Brustbild und 44 Originalbriefen aus dem geheimen Archive zu Königsberg in Preussen. Braunschweig, Schwetschke und Sohn 1855“, in ako čitamo zadaj: „Index librorum a Vergerio editorum“, najdemo na 601. strani med 89 navedenimi Vergerijevimi deli:

86) Enamolitov tih Kerszhenikou, kir so sa volo te prave vere Viesusa Cristusa, pregnani. Oratione de persecutati e forusciti per lo Evangelio, e per Giesu Cristo. (Auch in lat. Uebers. erschienen.)

Zdolaj je brati opomnjo: „Obgleich dieses Verzeichniss reichhaltiger ist, als das von Niceron, . . . so kann doch dasselbe auf Vollständigkeit schon um desswillen keinen Anspruch machen, weil ich nur diejenigen Schriften nenne, von deren Dasein und Echtheit ich mich selbst überzeugt habe“.

Ni li ta izvod tretji, morebiti celó drugega izdanja? Od kod bi Sixt sicer znal, da je prišel na svetlo tudi latinski prevod, o čemer molčé Kopitar, pl. Kukuljević in Ljubič.

L. Žvab.

„Prinos k naglasu u novoslovenskom jeziku.“ Pod tem naslovom g. prof. M. Valjavec v Zagrebu nadaljuje študije svoje o našega jezika naglasu v 76. in 77. knjigi „Rada“ jugoslavenske akademije ter razpravlja o naglasu pri glagolih III. vrste. V posebnem dodatku ometa teorijo, katero je o slovenskem naglasu priobčil dr. Štrekelj v lanskem „Ljubljanskem Zvonu“ na 236.—244 str. Na koreniti spis Valjavčev opozarjamo vse tiste naše jezikoslovce, ki se pečajo s tem ravno tako težkim, kakor važnim vprašanjem.

Japljevo pismo iz l. 1803. G. dr. K. J. Petelenz, profesor na c. kr. gimnaziji sv. Hijacinta („šw. Jacka“) v Krakovu priobčuje v šolskem poročilu za l. 1885. pod naslovom „Listy do B. Lindego“ pisma, katera je ta slavni pisatelj znanega poljskega „Slovnika“ prejel od raznovrstnih imenitnih móž, ki so ga podpirali pri sestavljanji njegovega monumentalnega dela. Med dopisovalci njegovimi nahajamo poleg drugih slavná nemška zgodovinarja in učenjaka J. v. Müllerja in Engela, bavarskega kraljeviča in poznejšega kralja Ludovika I. in tudi našega

Jurija Japlja, takrat (l. 1803.) kanonika v Celovci. Linde bi bil namreč rad dobil v porabo Megiserjev slovar „Thesaurus polyglottus“, o katerem je znal, da ga hrani knjižnica stolno-kapiteljska v Celovci. Prosil je tedaj Japlja v Celovci in grofa Ossolinskega na Dunaji, da bi mu ga preskrbela. Japelj mu je izpolnil željo, a moral je za posojeni slovar stolnemu kapitlju zastaviti čast svojo in vse svoje imetje. Pismo, katero je v ti stvari Japelj pisal Lindetu in iz katerega se vidi tudi nekoliko sebičnosti Japljeve, kakor tudi reverz, katerega je moral dati Japelj stolnemu kapitlju, slôve tako: „Wohledelgebohrt Hochgelehrt, Hochzuehrender Herr! Das Dictionarium multilingue von Megiserus habe ich nun in meinen Händen; hingegen musste ich einen Revers dafür dem hiesigen Domkapitel ausstellen, wo ich mein Vermögen und Ehre davor verbürgte, wie Sie aus der beygefügten Abschrift des Reverses entnehmen. Es kömt nun darauf an, was ich dafür von Seite des (Titl.) Herren Grafen zu meiner Bedeckung als Gegenstand erlange? Ich dünkte, hier wäre am besten ein seltenes Werk gegen das andere als Unterpfand auszuliefern, und daher trage ich auf die Bibel in der Ruthenischer (sic!) Sprache von Ostroger Auflage an, und für meine ausserordentliche Bemühung und Auslagen dabei bitte ich zur Erleichterung meines Werkes noch das Dictionarium trilingue und Slavische Gramatick der litteral Sprache beyzufügen.

Sobald mir dieses durch den Postwagen zukommen wird, werde ich mit dem ersten Postwagen den Megiserus überschicken. Und wir recepissiren beyderseits das überkommene gegen einander, behalten die Werke zwey Monate zu unserm Gebrauche, und schicken sie dann einander wieder zurück, jedoch so, dass Sie, mein bester, gleich zu Ende des zweyten Monates mit der Rücksendung den Anfang machen. Wollen Sie noch so gütig seyn. und mich zu beglücken noch die zwey Gramaticken, nämlich jene von der Wendischen in der Niederlausnitz (sic!), und jene von der Slovakischen Sprache, die ich zu Wien nicht zu kaufen bekam, hinzufügen, so bin ich für meine Mühe reichlich bezahlet. Alle diese Werke werde ich Ihnen nach Verlaufe 2-er Monate, nämlich, sobald Megiserus wieder ankömt, mit Danke zurücksenden. Ich bitte dem Herrn Grafen meinen Respekt zu vermelden, und verbleibe mit vollkommener Hochachtung

Klagenfurt den 24ten 7-ber 1803.

gehorsamster Dr.
Georg Japel,
Domherr von Gurk.

Revers. Nachdem von Seite des Hochwürdigen Domkapitels dem Herrn Grafen v. Tenczyn Ossoliński zu Wien auf dessen Zuschrift aus der Domkapitelischen Bibliothec zu Gurk das Buch Megiseri Thesaurus Poliglottus seu Dictionarium multilingue auf zwey Monate zu dessen Gebrauch, jedoch nur auf meine Vorsprache, und unter meiner Gutstehung ausgefolget wurde: so verpfände ich hiefür nicht nur allein mein gesamntes Vermögen, sondern mache mich auch mit meiner Ehre, und Reputation verbindlich, dass dieses obbemeldte Buch längstens binnen drey Monaten wieder in die Bibliothec zu Gurk unbeschädiget zurückgestellt werden solle

Klagenfurt den 22-ten 7ber 1803:

Georg Japel, Domherr.“

„Archiv für slavische Philologie.“ Osme knjige četrtri zvezek je te dni prišel na svetlo. Obseza ocene in poročila o raznovrstnih knjigah slovanskih in zanimiv je od konca do kraja, kakor vsi prejšnji zvezki.

Pro domo. Vsako leto ob tistem času, ko se obnavlja naročba na „Ljubljanski Zvon“, neki dnevnik ljubljanski svojim bralcem opiše naš list tako, da se jim mora „Zvon“ zdeti pravi taterman sredi prosá. Ti napadi so vsako leto ob določenem času tako navadni, da bi jih celó pogrešali, ako bi jih ne bilo. Letos sta se pa v naš list zaletela kar dva časopisa ob enem — „Slovenec“ in „Zgodnja Danica“. Prvi list pripoveduje v svoji 283. št. z dné 11. decembra m. l. svojim lahkovérnim bralcem, da je gibanje o „bogoskrunskih slikah“ Vereščaginovih v Slovence zanesel tudi „Slovenskega Naroda“ popolubrat „Zvon“ s tem, da je te bogoskrunske slike „na drobno opisoval in hvalisal“. Čitateljem našim nam ni treba praviti, da je ta trditev „Slovenčeva“ kar naravnost iz trte izvita; kajti naš list teh slik ni omenil doslej z nobeno besedico, pač pa je prof. Stritar o Vereščaginu v obče lani baš v našem listu (pg. 224) izrekel tako rezko in odločno obsodbo, da bi moral isti „Slovenec“, ako bi mu bilo kaj do resnice, zánjo hvaležen biti „Ljubljanskemu Zvonu“. Sicer je moral „Slovenec“ to svoje obrekovanje preklicati v svoji 288. št. z dné 17. decembra m. l. ter priznati, da „Ljubljanski Zvon“ omenjenih slik Vereščaginovih ni niti opisoval, niti hvalisal. A kaj to dé. Semper aliquid haerebit! — V „Zgodnji Danici“ št. 48. z dné 27. listopada m. l. pa se huduje „jeden naj veljavniših in izvrstniših rojakov“ naših v Ameriki na „Ljubljanski Zvon“; pravi, da je kupil mačka v žaklji, ko se je „po nekakem naključji“ naročil nánj za dalje, nego ga je bila volja; trdi, da ga pa po novem letu ne bode imel nobeden slovenski duhovnik v Ameriki; obžaluje, da v ljubljanski literaturi ni več „tistega čistega duha“ in sram ga je, da je „tak duh“ med „Mladoslavenci(!)“. Ti jeremijadi dodaja g. urednik „Zg. Danice“ opazko, v kateri po svoji krepki navadi implicite očita našem listu, da „ljubo mladino“ slovensko pita „s kužljivimi prismodarijami“.

Stara pesem! Kadar hočejo ti gospodje udrihati po pesnikih in pisateljih naših, takrat vzamejo s police „ubogega kmeta“ slovenskega in „ljubo mladino“ našo. A kolikokrat smo že poudarjali in danes poudarjamo znova, da „Ljubljanskega Zvona“ ne pišemo in ne izdavamo niti za našega ubogega kmeta, niti za ljubo našo mladino, ampak za dozoréle omikane Slovence. Teh pa, uvérjeni smo, gotovo še nobenega nismo pohujšali, zlasti ker je naš list prav deviško pisan v primeri z dandanes navadnimi francoskimi, italijanskimi, nemškimi, da celo v primeri z nekaterimi češkimi in hrvaškimi literarnimi proizvodi. Gospodje morajo imeti pač vročo kri, ako jih vsaka beseda, ki govori o ljubezni, spravi v tak ogenj; vrhu tega pač ne vedó, kaj se dandanes vse piše; ko bi to védeli, potem bi bili gotovo hvaležni našem listu, da se ogiba „kužljivih prismodarij“. In ako bi se te poskušale vtihotapiti v Slovence, bode „Ljubljanski Zvon“ prvi, ki jih bode pobijal z vsemi svojimi močmi. Tistemu „jednemu najveljavnejših in najizvrstnejših rojakov naših“ v Ameriki pa izjavljamo, da lista svojega ne vsilujemo nikomur; ako se je on z nekaterimi gospodi za dalje naročil, nego je hotel, uzrok je „naključje“, da se nam iz Amerike naročnina ne pošilja naravnost, ampak po okoliših, tako da nam časih prihaja v roke še le čez več mesecev. A navzlic temu „naključju“ ni še vse v redu. Da pa vsaj nekoliko popravimo „pohujšanje“, katero smo s svojimi „kužljivimi prismodarijami“ naredili pri rahločutnih in tankovéstnih naših rojakih v Ameriki, prosimo tiste tri gospode naročnike amerikske, pri katerih nam je za minulo leto še kaj iskati, naj te zaostale naročnine ne pošiljajo nam, ampak naravnost finančnemu ministru študentovske kuhinje, g. kanoniku L. Jeranu v Ljubljani, na korist omenjenega dobrodelnega zavoda.